

J. J.

Restytucja środowiska przyrodniczego wokół zabytków techniki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 7/3, 396-397

1962

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

próby budowania latawców, których szkielet stanowił przestrzenną konstrukcję z lekkich prętów.

Ciekawe, że Bell przeniósł doświadczenia osiągnięte przy konstruowaniu latawców do budownictwa. Zbudował on mianowicie na terenie swej posiadłości w Nowej Szkocji wieżę obserwacyjną, wysokości 25 m, o konstrukcji złożonej z prętów stalowych połączonych przegubami.

J. J.

POLSKA ARCHITEKTURA MONUMENTALNA W X I XI W.

Pracę prof. dra Jana Zachwatowicza pod powyższym tytułem zamieścił „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” w nrze 2/1961. Praca ta była referowana na sesji poświęconej początkom państwa polskiego, zorganizowanej przez PAN w czerwcu 1960 r.

Praca jest „próbą spojrzenia na stan badań i dokonane odkrycia dzieł architektury, które uznane zostały za pochodzące z X i XI w.”. Autor omawia kolejno poszczególne grupy budowli: grodowe (m. in. obwarowania i siedziby książęce), kultowe sprzed 966 r., sakralne z X w., katedry z XI w., klasztory i inne budowle kościelne z XI w. Wiadomości o poszczególnych zabytkach sformułowane w postaci twierdzeń lub hipotez dotyczą zarówno architektury, jak i konstrukcji opisywanych obiektów.

Zakończenie pracy zawiera postulaty odnośnie do dalszych badań, m. in. podkreślona została potrzeba szerszego stosowania przy pracach badawczych chemicznych i technologicznych analiz składników budowli.

J. J.

350 LAT „HUTY BLACHOWNIA”

Artykuł pod powyższym tytułem mgra inż. Stefana Pieprznika, mgra inż. Janusza Braszczyńskiego i inż. Mariana Brzęczka zamieścił „Przegląd Odlewniczy” w nrze 1/1962.

Autorzy naświetlili początki hutnictwa i odlewnictwa żelaza w regionie częstochowskim i na tym tle omówili powstanie zakładu w Blachowni. Następnie przedstawili rozwój zakładu w poszczególnych okresach historycznych aż do czasów współczesnych, charakteryzując głównie rodzaj i zakres produkcji, jak również techniczne wyposażenie huty. Wiele uwagi poświęcono też sytuacji prawno-własnościowej zakładu.

J. J.

RESTYTUCJA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO WOKÓŁ ZABYTKÓW TECHNIKI

Przy okazji prowadzonych przez Muzeum Techniki prac konserwatorskich zabytkowych obiektów technicznych na terenie Zagłębia Staropolskiego wyłonił się problem właściwego ukształtowania otoczenia przyrodniczego tych obiektów. Na ten temat wypowiadają się pracownicy Zakładu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie mgr Maria Drzał i mgr Stefan Gut w artykule *Zabytkowe obiekty techniki a środowisko przyrodnicze* („Problemy”, nr 2/1962).

Autorzy, opisując kolejno najcenniejsze zabytki techniki w Zagłębiu Staropolskim, sugerują pewne formy kształtowania środowiska przyrodniczego wokół nich. Formy te jednak nie są zgodne ze wstępnym postulatem artykułu głoszącym potrzebę przywrócenia krajobrazu wokół zabytków do stanu z okresu ich powstania. Autorzy nie przedstawiają metod odtwarzania tego stanu, lecz ograniczają się do wysunięcia koncepcji opartych w zasadzie tylko na kryteriach estetyki.

J. J.

HISTORIA ZAKŁADÓW GEOGRAFICZNO-KARTOGRAFICZNYCH W GOCIE

Z okazji obchodzonego w październiku 1960 r. jubileuszu 175-lecia Zakładów Geograficzno-Kartograficznych im. Hermana Haacka w Gocie w „Przeglądzie Geodezyjnym” (nr 8/1961) ukazał się artykuł Stanisława Kryńskiego, w którym autor poza relacją z uroczystości jubileuszowych zamieścił krótką historię zakładów.

Przy tej okazji autor wspomina, że w pobliżu Goty dokonano pomiaru jednej z baz dla słynnego łańcucha triangulacyjnego, który posłużył do powiązania triangulacji Europy zachodniej z triangulacją rosyjską.

J. J.

ARTYKUŁY POLSKICH HISTORYKÓW TECHNIKI W CZASOPISMACH OBCYCH

W ciągu drugiej połowy 1961 r. ukazało się w publikacjach zagranicznych kilka artykułów naszych historyków techniki.

Dwa z nich, pióra doc. W. Jewswiewickiego, dotyczą dziejów techniki filmowej.

Wydawnictwo Komisji Historii Nauk Przyrodniczych, Medycznych i Technicznych Czechosłowackiej Akademii Nauk „Sbornik pro dejiny prirodnich ved a techniky” opublikowało w roczniku 6 z 1961 r. obszerny artykuł *Pokus o periodisaci dejin filmové techniky na základe obecného rozvoje kinematografie*. Autor, analizując rozwój kinematografii z punktu widzenia technicznego, ekonomicznego i artystycznego, daje projekt periodyzacji ogólnych dziejów filmu, stosując ją — co jest niewątpliwie sprawą dyskusyjną — także i do dziejów poszczególnych elementów kinematografii, a w szczególności do dziejów techniki filmowej. Periodyzacja jest przy tym bardzo szczegółowa, tak że w okresie od 1895 r. do chwili obecnej autor rozróżnia aż 12 okresów. Artykuł stanowi interesującą i pobudzającą dyskusję próbę rozwiązania ważnego i dla innych dziedzin historii techniki zagadnienia metodologicznego. Polskiego czytelnika zainteresuje fakt, że doc. Jewswiewicki wymienia w artykule sporą liczbę polskich uczonych i wynalazców, którzy przyczynili się do powstania zaczątków techniki filmowej (Witelo, Kopernik, Heweliusz) i do jej rozwoju (Prószyński, Lebedziński, Szczepanik).

Drugi artykuł doc. Jewswiewickiego ukazał się w wydawnictwie Komisji Techniki Ukraińskiej Akademii Nauk „Narisi z istorii techniki” (rocznik 7 z 1961 r.). Artykuł nosi tytuł *Jan Szczepanik — widatnij polskij winachidnik* i daje zwięzłą biografię i analizę dorobku wybitnego wynalazcy.

Autorem dwu artykułów w języku angielskim z zakresu historii technologii wyrobów żelaznych jest dr J. Piaskowski.

W „Journal of The Iron and Steel Institute” (vol. 198 z lipca 1961 r.) ukazała się obszerna i bogato ilustrowana praca *Metallographic investigation of ancient iron objects from the territory between the Oder and the basin of the Vistula river*.